

INNVIELSE

AV DET NYRESTAURERTE
ORGELET I OKKENHAUG KIRKE

ORIGINAL DISPOSISJON;

Br. Torkildsen 1934

Manual I:

- 1) Principal 8'
- 2) –
- 3) Fløite 4'
- 4) –
- 5) Sesquialtera 2fag
- 6) Manualkoppel II-I
- 7) Suboktavkoppel II-I
- 8) Superoktavkoppel II-I

Manual II:

- 9) Gedackt 8'
- 10) Salicional 8'
- 11) Principal 2' (Vox Celeste 8')
- 12) Geigenprincipal 4'
- 13) Superoktavkoppel II
- 14) –

Pedal:

- 15) Subbass 16'
- 16) Pedalkoppel I-P
- 17) Pedalkoppel II-P
- 18) Oktavkoppel Pedal

NY DISPOSISJON;

Br. Torkildsen 2024

Hovedverk:

- 1) Principal 8'
- 2) Bordun 8' (Liebl. Gedacht 8' fra Olsen & Jørgensen 1904 Levanger)
- 3) Oktav 4' (Principal 4' fra Torkildsen 1952 Levanger)
- 4) Fløite 4'
- 5) Sesquialtera 2fag
- 6) Oktav 2' (Ombygd Vox Celeste fra Torkildsen 1934 Okkenhaug)
- 7) Manualkoppel II-I
- 8) Suboktavkoppel II-I

Svellverk:

- 9) Gedackt 8'
- 10) Salicional 8'
- 11) Vox Celeste 8' (Salicional 8' fra Olsen & Jørgensen 1904 Levanger)
- 12) Geigenprincipal 4'
- 13) Trompet 8' (Trompet 8' Olsen & Jørgensen 1960 Brønnøy)
- 14) Superoktavkoppel II

Pedal:

- 15) Subbass 16'
- 16) Cello 8' (Gemshorn 8' fra Olsen & Jørgensen 1904 Levanger)
- 17) Pedalkoppel I-P
- 18) Pedalkoppel II-P

Pneumatisk traktur
2 manual + pedal
Klaviaturomfang: C-g3
Pedalomfang: C-f1
13 stemmer, hvorav 5 nye
756 piper, hvorav 242 nye

Tremolo på 1. manual
3 faste registreringer: Piano, Forte, Tutti
1 Forhåndsregistrering
5 kopler
Belgtrederrom med pedal til kilebelg

Brødrene Gorkildsen
Orgelfabrik
Aasen pr. Trondhjem

ORGELET I OKKENHAUG KIRKE

Okkenhaug kirkes 40-årsjubileum ble feiret i 1933 med festgudstjeneste. Musikken lød fra et gammelt harmonium. Det var den unge Paul Okkenhaug som spilte, men det skrøpelige instrumentet skapte vel ikke særlig feststemning. Kirken trengte et nytt orgel.

Saken hadde vært diskutert i ungdomslaget, men en kunne ikke bli enige om hva som skulle prioriteres, nytt orgel eller kirkestall. Til slutt satte en komite igang arbeidet med å skaffe penger til orgel. Det var Ingrid Elisabet Buran, Ågot Aasenhus og Paul Okkenhaug. Og enda en gang viste bygdefolket en enestående vilje til innsats.

24. juni 1934 ble det nye orgelet innviet. Brødrene Torkildsen fikk arbeidet og sluttsummen var på 8500 kr.

(Kilde: «*Fra vugge til grav*» Kirsten Okkenhaug)

Det har gått 90 år. Orgelet begynte etter hvert å bære preg av alder og slitasje. Musa hadde også vært og forsynt seg. Soknerådet fikk tilbud om et digitalt orgel, det takket vi nei til. Vi ønsket, om mulig, restaurering av orgelet. Det gikk Fellesrådet med på, men vi måtte også samle inn midler selv. Bygdefolket stilte opp i 1934 og det har de gjort også denne gangen. Brødrene Torkildsen fikk på nytt arbeidet med restaurering og utbygging av orgelet.

I Okkenhaug har vi i løpet av et par tiår gitt fra oss mye til storsamfunnet. I forbindelse med at vi kjempet for å bevare skolen ble det sagt i Okkenhaug: «Et hus må ha fire hjørnesteiner for å stå stødig. Vi har skole, barnehage, forsamlingshus og kirke.» Vi mista skolen og barnehagen. Heldigvis fikk Svein Erik og Su kjøpe skolelokalene og har skapt ny aktivitet, på Breidablik ser vi ny giv og nå har kirka fått et stort løft. Vi er glade og stolte over det arbeidet som er gjort.

I hele høst har det vært lys i kirka fra tidlig morgen til sein kveld. Jann Magnar Fiskvik har reparert, snekret, malt, gjenbrukt og laget nytt. I dag er orgelet ferdig. Vi har fått et instrument med god lyd og det er vakkert å se på. Det er en dag for å feire.

OKKENHAUG SOKNERÅD ØNSKER Å TAKKE:

- Fellesrådet, som våget å satse på oss
- Magnhild og Paul Okkenhaugs Minne
- Okkenhaug Bygdakor
- Oddvar Lynum, Marita Gjemble Matberg, Grethe Smestad, Ruth Heggdal og Erland Stubmo for foto og malerier til utlodning
- Brødrene Torkildsen Orgelbyggeri AS og spesielt Jann Magnar Fiskvik

Vi takker for små og store gaver gitt av folket i Okkenhaug og andre som føler tilknytning til bygda.

Vi har hatt kunstlotteri, konserter, tombola på Marsimarnan. Sammen med Ragnhild Vannebo satte vi opp den greske tragedien *Antigone* av Sofokles med musikk av Paul Okkenhaug.

GRATULERER MED NYRESTAURERT ORGEL!

Endelig er orgelprosjektet fullført og vi er svært fornøyde med resultatet.

Det har vært en lang prosess å komme hit. Jeg har selv jobbet med orgelprosjektet i Okkenhaug siden 2015. Først så vi på muligheten for en digital løsning, så landet soknerådet på at orgelet skulle restaureres. I 2020 signerte vi kontrakt med Br. Torkildsen AS om restaurering og nå i februar 2024 er orgelet ferdigstilt.

HISTORISK ORGEL

Hvorfor restaurere orgelet i Okkenhaug kirke? Jo, instrumentet har flere historiske elementer ved seg som er viktig å bevare.

Orgelet i Okkenhaug kirke var før utvidelsen **det eldste originale orgelet** i Sør-Innherad kirkelige fellesråd. Orgelet ble bygd i 1934, før Okkenhaug kirke fikk elektrisitet, derfor hadde det belgtrederrom der en frivillig måtte stå og trå kilebelgen for at orgelet skulle få luft. Vi er veldig glade for at dette rommet er bevart den dag i dag, og at kilebelgen fortsatt kan trås fysisk – selv om orgelet nå krever betydelig mer luft enn før.

Orgelet er et av få bevarte orgel i Trøndelag fra 1930-åra, og selv om orgelet er 90 år gammelt så holder mye av materialene og mekanismene høy standard og er velfungerende den dag i dag. Orgelet er også spesielt fordi Paul Okkenhaug var konsulent for det. Han var også konsulent for orgelet i Markabygda.

FULLFØRING

Arbeidet har i stor grad vært en restaurering og komplettering av instrumentet. Først har vi gått vekk fra idealet orgelet hadde før med to lukkede rom der hele orgelklangen var ganske forsiktig. Ved å åpne opp fasaden til hovedverket og pedalverket får vi et mer fremtredende orgel og tydeligere forskjell mellom hovedverket og svellverket. Den disposisjonen orgelet hadde før var med noen åpenbare mangler. I hovedverket har vi nå fått en komplett Principalrekke på 8' 4' og 2' (tre hovedstemmer i tre ulike oktaver), og en Bordun 8' i tillegg til eksisterende Fløite 4' (ny fløytestemme, en oktav lavere).

Svellverket har blitt restaurert med en ny Vox celeste 8' (den originale stemmen ble ombygd på 50-tallet til Principal 2'). Vox celeste er en svevende strykestemme som gir en unik klang til orgelet. I tillegg har svellverket fått en Trompet 8' som er en flott solostemme, og som gir sterk brasskarakter ved fullt register. Pedalverket hadde kun en stemme tidligere, Subbass 16', med en oktavkoppel, som vil si at man kunne spille to oktaver på samme stemme. Nå har vi fått en ny stemme; Cello 8' i pedal, og med det en ny karakter som kan brukes alene eller sammen med Subbass.

Med alle disse nye stemmene har orgelet fått mange nye bruksmuligheter, med solostemmer på alle verk, og nye klanglige effekter som gjør at mer repertoar kan fremføres på orgelet og flere variasjoner av salmer og liturgi kan brukes. Det har blitt et helt annet instrument!

GALLERI

Orgelet har også fått helt nye bruksmuligheter fordi spillepulten har fått ny plassering på galleriet og at galleriet har blitt mer fleksibelt. Her har prosessen utviklet seg underveis. Opprinnelig skulle spillepulten stå på nordsida av galleriet, vendt på siden som før, men heldigvis landet vi en mye bedre løsning sammen med Jann-Magnar Fiskvik der spillepulten står midt på galleriet vendt mot orgelet. Her får organisten full oversikt over «orkesteret» sitt og slikt sett vil man spille bedre også. Gulvet er hevet pga. alle blyrørene fra spillepulten til orgelhuset, og dermed har hele galleriet også blitt mer anvendelig. Kor, korps, musikere, solister, orkester har god plass rundt spillepulten og det er lett for organisten å ha blikkontakt med dirigent og musikere.

Orgelet i Okkenhaug er blitt et av de mest velegnede instrumenter på Innherred til samspill – og det ligger store muligheter i å videreutvikle det konseptet.

Galleriet har også fått ny belysning, både på spillepult, men også fra taket slik at musikere/sangere lettere kan lese noter. Orgelhuset har også fått belysning i svellverket og belgetrederrommet. Nye stikkontakter til hele galleriet er også montert.

SAMARBEID

Men ikke noe av dette resultatet kunne ha blitt til uten det utrettelige arbeidet fra Br. Torkildsen og Jann-Magnar Fiskvik særskilt. Vi vil takke for et svært godt samarbeid gjennom hele prosjektet. Det har vært en prosess hele veien, hvor vi har diskutert nye problemstillinger og løsninger og veien har blitt til mens vi har gått. Vi opplever at vi har kommet ut av dette prosjektet med et bedre instrument enn hva vi forventet før prosjektet startet. De nye stemmene bringer med seg nye karakterer til instrumentet og omintoneringen Jann-Magnar Fiskvik har gjort har løftet mange av de gamle stemmene til nye høyder. Vi har fått et orgel som både er historisk med restaurerte gamle stemmer, men på mange måter også et nytt orgel med nye farger vi ikke har hatt i Okkenhaug før. Vi har fått et instrument som har nok karakterer og lyd til å stå på egne ben, men som også er ypperlig til samspill med andre.

Vi har fått et instrument som vil løfte gudstjenestene, begravelser, bryllup og konserter i Okkenhaug kirke i mange år framover. Som vil spille til Guds ære og til berikelse for alle i Okkenhaug og omegn.

Sør-Innherad kirkelige fellesråd
Erling Neergård
Linjeleder musikk

HILSEN FRA ORGELBYGGERNE

Vi i Brødrene Torkildsen Orgelbyggeri AS er takknemlige for å bli valgt til å restaurere og utvide orgelet i Okkenhaug kirke, ikke minst fordi dette instrumentet ble bygd av vårt firma.

Orgelbyggeriet i Åsen ble etablert i 1882 av ”instrumentmager” Iver Torkildsen og broren Peder. Disse døde i 1890 og 1921. 2. generasjon drev fram til 1972, og 3. generasjon til 2011. Nils, som er fjerde generasjon Torkildsen, er nå daglig leder og driver firmaet sammen med Jann-Magnar Fiskvik, som er styreleder.

Vi er et lite, og svært håndverksorientert orgelbyggeri som har markert oss med å bygge små til mellomstore klassiske mekaniske instrumenter, basert på norske orgelbygger-tradisjoner. Våre større instrumenter i midtnorge som Levanger, Steinkjer, Kororgelet i Nidarosdomen og Sakshaug har tyske og franske klanglige forbilder. Restaureringer og vedlikehold er også en del av vår virksomhet.

Orgelet i Okkenhaug ble bygget av Ivar og Karl Torkildsen i 1934. Deres bror Arne var på det tidspunktet leder av orgelbyggeriet Åkermann & Lund i Sverige. Ifølge Nils H. Torkildsen ble store deler av pipeverket i Okkenhaugorgelet levert fra verkstedet i Sverige.

Fram til ca 1900 var pipeorglene mekaniske med belgverk som ble betjent av en eller flere belgtredere. Samtidig med den romantiske og symfoniske musikkstilen kom også behovet for store instrumenter med pipeverket gjerne plassert på flere steder i kirken. Den mekaniske betjeningen ble erstattet av luftstyring (pneumatikk) og senere av elektriske komponenter. Dette gjorde at pipeverket kunne plasseres langt fra spillebordet.

Orgelet her i Okkenhaug ble bygd i denne perioden med 1. manualets og pedalets pipeverk på nordsiden av galleriet og 2. manual på sørsiden. Spillebordet ble plassert på tvers foran orgelhuset på nordsiden. Hele orgelet kunne dempes med luker foran pipeverket som ble betjent fra spillebordet.

Selv om orgelet har tjent menigheten i lang tid har nok ønsket om en mer åpen og fyldigere orgelklang med flere, spesielt solistiske muligheter blitt stadig mer bevisst.

Erling Neergård og undertegnede lagde en plan for restaurering og utvidelse:

- Orgelet skulle få totalt 5 nye register.
- Hovedverket på nordsiden i kirken skulle utvides med tre nye register, plassert midt på galleriet over inngangen. Gedakt 8’ og Octav 4’ fra det gamle Levangerorgelet (1904) og Octav 2’ fra svellverket i Okkenhaug.
- Svellverket skulle få et nytt Trompet 8’ register med piper fra det gamle Jørgensenorgelet i Brønnøysund kirke. På plassen til Octav 2’, som opprinnelig var en vox celeste, skulle Fløyte octaviant 4’ fra Levanger (1904) settes inn.
- Pedalet, som er plassert bak hovedverket på nordsiden, skulle få et nytt 8’ register og hovedverket flyttes noe fram.
- Spillebordet flyttes fram og dreies slik at organisten sitter med ryggen mot menigheten. Det ville bli behov for å utvide podiet på galleriet.

- Ny vifte skulle monteres i sokkelen.
- Belgene, spillebordet og vindladene skulle restaureres og nye blyrør til de nye vindladene skulle legges.
- Orgelfasaden skulle lages ny i tre seksjoner med pipefelt i hver, inspirert av den gamle.
- De gamle svekkene og deler av det gamle orgelhuset skulle fjernes og ny svekkramme skulle monteres foran pipeverket på sørsiden.
- Pipeverket skulle restaureres og stemmes opp til en kammertone som er vanlig i dag.

Den 2. mai 2023 ble deler av orgelet demontert og restaureringen/utvidelsen startet. Arbeidet med orgelet i kirken skulle i hovedsak utføres av undertegnede. De nye frontrammene og svekkveggen foran 2. manualets pipeverk, samt utvidelsen av pedalets vindlade, ble utført på verkstedet i Åsen. De nye vindladene til Hovedverket og Trompeten i svekverket samt de pneumatiske spillereleene ble bygd av en orgelbygger i Tyskland.

I starten av september var alle de nyproduserte og restaurerte delene ankommet kirken, inklusive ca 600 meter med nye blyrør til spilletrakturen. Alle de gamle blyrørene ble demontert og lagt til side for gjenbruk. Spillebordet ble flyttet midt på galleriet så nært galleribrystningen som mulig. Dette ble besluttet i samråd med kantorene. Den gamle orgelfasaden ble demontert og det ble gjort plass til svekkrammen og de nye frontrammene. 7 av de gamle gullmalte fasadepipene ble gjenbrukt i midtfeltet. De tilsammen 14 nye fasadepipene i sidefeltene er ombygde fasadepiper i Zink fra Torkildsenorgelet i Levanger kirke fra 1952. Podierammen ble bygd etter nøye planlegging hvor alle blyrørene skulle gå, og midlertidige plater ble lagt. Montering av de nye vindladene, vindkanalene og viften gikk stort sett etter planen.

Det er fortsatt mulig å pumpe belgen med pedalen i det opprinnelige belgrommet, men det utbygde orgelet trenger vesentlig mer vind så det blir nok mest til spesielle anledninger med få stemmer.

Under kalkylen av dette arbeidet var jeg klar over at det ville bli omfattende med mange usikre faktorer. Selv om vi har jobbet mye med pneumatikk på verkstedet har vi aldri i nyere tid gjort en slik grundig jobb. Vi kan trygt si at i perioder ble vegen til mens man gikk. Dette gjelder særlig planlegging og montering av alle de nye blyrørforbindelsene mellom spillebord, via rele' til vindladene. Det ble tidlig klart at jeg hadde alt for lite blyrør. Ca 400 meter ble kjøpt fra kollega i Bergen og en god del hentet fra lager i Vuku.

Vil nok tro jeg har lagt nær to kilometer med rør. Etter at alle funksjoner var kontrollert og mekanismen til betjening av svekkene var montert, ble det nye furugulvet lagt. Spillebordet er gjennomgått og fått de planlagte endringene.

Det klanglige arbeidet var, som alltid, en sann fornøyelse. Eneste endring fra planen er at Fløyte octaviante 4' i svekverket måtte vike plassen for å gjenske svestemmen vox celeste. Salicional pipene fra Levanger (1904) passet perfekt til formålet. Mener vi i samarbeid med Erling Neergård har kommet fram til en helhet som menigheten vil være godt fornøyd med. De nye delene i orgelhuset, spillebordet med podium og gallerigulvet er malt. Vi vil rette en stor takk til alle som har vært med og lagt til rette for vårt arbeid og gitt en hjelpende hånd under monteringen.

I visshet om at vi har gjort vårt beste, og i troen på at resultatet må betraktes som vellykket, ønsker vi at det restaurerte og utbygde orgelet vil tjene Okkenhaug i mange generasjoner.

For Brødrene Torkildsen,
Jann-Magnar Fiskvik

GLIMT FRA OMBYGGINGEN:

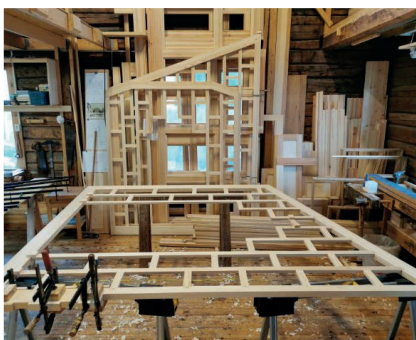
Merker i belgtrederommet på tømmer fra Levanger bedehus som ble gjenbrukt i Okkenhaug kirke

Gammel fasade

Spillepult – demontering

Ny frontramme

Demontering fasade

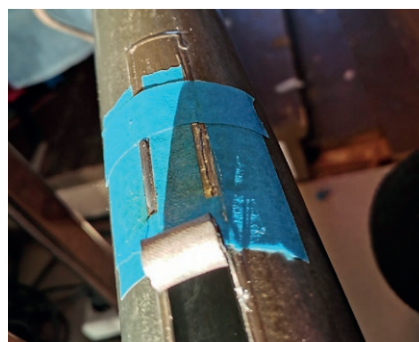
Nye vindlader til hovedverk

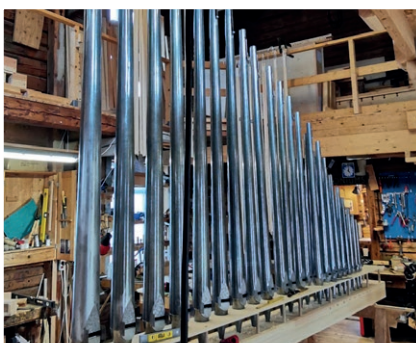
Installere svellramme og svellstue

Ny plassering spillepult

Lodding av pipe Cello 8' i pedal

Cello 8' (Gemshorn) ferdig rastet med ny vindlade på verkstedet

Fasadepiper fra Levanger

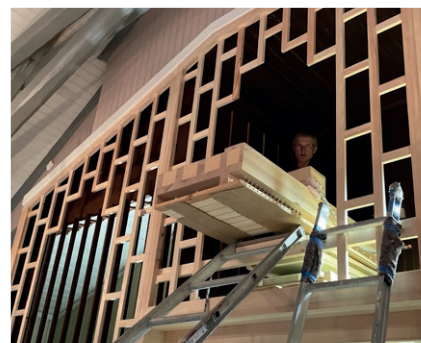
Ny vindlade med gjenbruk av Witzig-belger fra Levanger

Ny pedal-lade heises opp

Bordun 8' fra Levanger

Ny hovedverk-lade heises opp

Maling hovedverk

Intonering piper

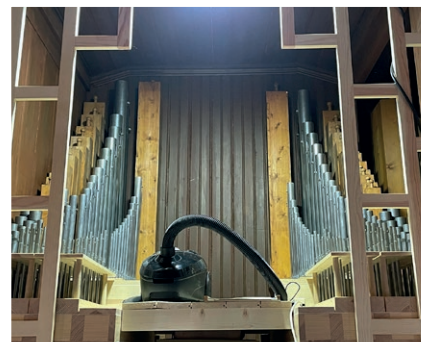
Fasadepiper

Nytt gulv

Blyrør fra spillepult

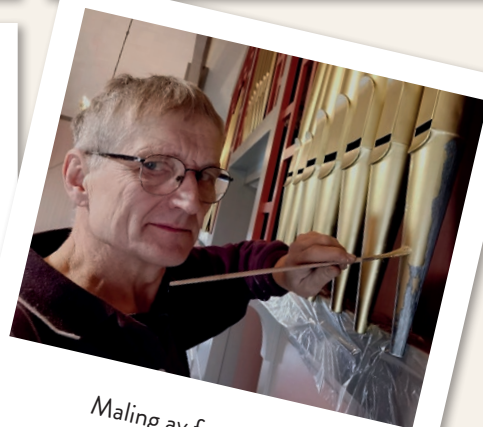
Piper hovedverk
Bordun 8' Oktav 4' Oktav 2'

Nye takluker til hovedverk
over inngangsparti

Ny Trompet 8' i sveilverk

Maling av fasadepiper

DEN NORSKE KIRKE

Okkenhaug sokn
Sør-Innherad kirkelige fellesråd
Levanger Rådhus • Telefon: 740 75 280